

OILAVIY FAROVONLIK VA IQTISODIY BARQARORLIK O‘ZARO ALOQASI

*Namangan davlat pedagogika instituti
o‘qituvchisi **Zaynobidinova Naimaxon**
Namangan davlat pedagogika instituti
Texnologik ta’lim yo‘nalishi 1-bosqich talabasi
Abduhalimov Elmurod Karimjon o‘gli*

Annotatsiya: Ushbu maqolada o‘zbek xalqi azal-azaldan o‘z milliy qadriyatlari va o‘ziga xos ma’naviyatini shakllantirish va yuksaltirishda oilaga tayanib kelgan. Oilaning mustahkamligi, oilada ma’naviy muhitning milliy va umuminsoniy qadriyatlar bilan uyg‘unligini ta’minlash davlat va jamiyatning eng asosiy vazifalaridan biri hisoblanadi.

Kalit so‘zlar: oila, jamiyat, tarbiya, tafakur, nikoh, vijdon, milliy urf-odat, an’ana, qadriyat, mehr-oqibat, muruvvat, maqol, matallar, rivoyatlar, hikmatlar

FAMILY WELL-BEING AND ECONOMIC STABILITY: THEIR INTERRELATIONSHIP

Zaynobidinova Naimakhon, Lecturer,

Namangan State Pedagogical Institute
Abdukhaliyev Elmurod Karimjon o‘gli,
student, Department of Technological Education,
Namangan State Pedagogical Institute

Annotation: This article highlights how the Uzbek people have historically relied on the institution of the family in shaping and enriching their national values and unique spirituality. Ensuring family stability and harmonizing the spiritual atmosphere within the family with national and universal values is considered one of the most important tasks of the state and society.

Keywords: family, society, upbringing, thinking, marriage, conscience, national customs, tradition, values, compassion, generosity, proverbs, sayings, legends, wisdom

СЕМЕЙНОЕ БЛАГОПОЛУЧИЕ И ЭКОНОМИЧЕСКАЯ СТАБИЛЬНОСТЬ: ВЗАИМОСВЯЗЬ

Зайнабидинова Наимахон, преподаватель

Наманганского государственного педагогического института
Абдухалимов Элмурод Каримжонович,
студент 1-го курса направления «Технологическое образование»
Наманганского государственного педагогического института

Аннотация: В статье подчеркивается, что узбекский народ издавна опирался на институт семьи при формировании и развитии своих национальных ценностей и уникальной духовности. Обеспечение прочности семьи и гармонии духовной атмосферы в ней с национальными и общечеловеческими ценностями считается одной из важнейших задач государства и общества.

Ключевые слова: семья, общество, воспитание, мышление, брак, совесть, национальные обычаи, традиции, ценности, сострадание, милосердие, пословицы, поговорки, предания, мудрость

Prezidentimiz Shavkat Miromonovich Mirziyoyev ta’birlari bilan aytganda, “Oila – kichik vatan, oila tinch, baxtli bo’lsa – vatan tinch bo’ladi”. Shu sababli ham bizning mamlakatimizda oila – muqaddas dargoh, nikoh esa buzilmas rishta sifatida qaraladi. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining XIV bobi oilaga bag‘ishlangan. Bosh Qomusimizning 63-moddasida “Oila jamiyatning asosiy bo‘g‘inidir hamda jamiyat va davlat muhofazasida bo‘lish huquqiga ega”, deb ta’kidlangan. Shundan anglashimiz mumkinki, oilaning mustahkamligi, unda milliy va umuminsoniy qadriyatlarning qaror topishini ta’minlash davlatimizning asosiy hujjatida ham o‘z aksini topgan. Oila murg‘ak vujud qalbiga eng pokiza tuyg‘ularning shakllanishida muhim ahamiyat kasb etadi. Dunyoga kelgan farzand aynan oila bag‘rida bir qator dastlabki hayotiy ko‘nikmalarni egallaydi. Darhaqiqat, qadimdan milliy urf-odat va an‘analarimizni yosh avlod ongiga singdirishda, ularni jismonan barkamol, ma‘nan yetuk, mehr-oqibatli, saxovatpesha, o‘zgalar dardini his qila oluvchi, yiqilganga tirkak bo‘la oladigan insonlar qilib tarbiyalashda sog‘lom oila muhiti muhim o‘rin kasb etadi. Bir so‘z bilan aytganda, oila azal azaldan farzandlarimizni milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhida tarbiyalovchi maskan bo‘lib kelgan. “Qadriyat” atamasi inson va insoniyat uchun ahamiyatli bo‘lgan millat, elat yoki qaysidir ijtimoiy guruhlarining manfaatlari va maqsadlariga xizmat qiladigan tabiat va jamiyat ne‘matlari hisoblanadi. Milliy qadriyatlar mahalliy va diniy qadriyatlarga, umuminsoniy qadriyatlar esa ko‘plab milliy qadriyatlarga tayanib shakllanadi va asrlar osha takomillashib boraveradi. Bugungi tezkor globallashuv sharoitida ham o‘z milliy va ma‘naviy boyliklarini asrab-avaylayotgan, boyitib rivojlantirayotgan har qanday millat o‘ziga xos an‘analari, urf-odatlari va o‘lmas qadriyatlari bilan boshqa millatlardan ajralib turadi. Qadriyatlar xalqimizning bebaho boyligi sifatida madaniy-ma‘rifiy hodisalar, urf-odatlar, an‘analar zamirida inson qadriyatining oshishiga xizmat qiladi. Oilada bolaga salomlashishdan tortib to‘g‘ri ovqatlanish, kiyinish, kattalar va tengdoshlar bilan o‘zaro muloqot, jamoatchilik ichida o‘zini tutish singari ma‘naviy-ma‘rifiy, yurish-turish bilan bog‘liq ham milliy, ham umuminsoniy qadriyatlar singdirib boriladi. Bola o‘zini anglash sari qadam qo‘yganidan tevarak-atrofni, yaqinlarini, unga g‘amxo‘rlik qilayotgan ota-onalarini tanishni va ularning xatti-harakatlariga taqlid qilish va o‘zlashtirishni boshlaydi. O‘zbek oilalariga xos bo‘lgan

mehnatsevarlik, sadoqat, samimiyat, ishonch, vatanni sevmqlik, adolat, poklik, to'g'rilik singari fazilatlar shaxsiy namuna sifatida ota-onadan farzandga bevosita singdiriladi. Urf-odat va an'analarimiz, madaniyatimizdan bahramand bo'lgan o'g'il-qizlarimizning hayot tarziga yoshliklaridan ota-onalariga ko'mak berish, so'ngra esa o'z oilalari uchun qayg'urish hissi singib boradi. Oilada farzand tarbiyasida nafaqat ota va ona, balki bobo va buvilarning ham o'rni haqida ham unutmash kerak. O'zbek oilalarida istiqomat qilayotgan keksa avlod vakillariga ko'rsatilayotgan ehtirom zahirida pir-u badavlat onaxonlar-u otaxonlarimizni e'zozlash, ularning o'gitlari, pand-nasihatlariga amal qilish, keksaygan chog'larida tayanch bo'la olish singari qadriyatlar mavjud. Dasturxon atrofidagi yig'inlarda keksa avlod vakillari tomonidan xalqimizning nodir ijod namunalari maqol, matallar, rivoyatlar-u hikmatlar orqali turli xil maishiy masalalar va muammolarga yechimlar ko'rsatiladi. Keksaygan ota-onalarga kiyim yoki pul emas, balki oila a'zolarining shirin so'zi va tasallisi, ruhiy daldasidan, e'tiboridan ortiqroq narsaning o'zi yo'q. Keksalarga ko'rsatilayotgan mehr-oqibat va muruvvat oiladagi uchinchi avlod vakillariga o'z ota-onalarining qarilik gashtini osoyishtalik va baxtiyorlikda o'tkazishlarini ta'minlaydi. Zero, har birimizkamolga yetkazgan va mislsiz muhabbat, beminnat non-tuzi bilan siylagan volida-yu padarimiz oldida bir umr qarzdormiz. Buyuk ajdodimiz, yengilmas sarkarda Sohibqiron Amir Temur xonadonida o'rnatilgan tartibga asosan, shahzodalar tarbiyasi ularning onalari zimmasida emas, balki buvi-bobolari zimmasida bo'lgan. Bo'lg'usi olim Mirzo Ulug'bekning onasi Gavharshodbegim hayot bo'lsalar-da, uning oilaviy tarbiyasi bilan Saroyulkxonim shug'ullanib kelgani tarixiy manbalarda keltirilgan. Amir Temur, o'z navbatida, bobo sifatida Mirzo Ulug'bekning harbiy ish, davlatni idora qilish, ilm egallash borasidagi tarbiyasiga alohida e'tibor qaratadi. Natijada Mirzo Ulug'bek ma'rifatparvar davlat arbobi, butun dunyoga mashhur olim, yetuk falakiyotshunos bo'lib yetishadi. Keksalarning ibratli hayot yo'li, o'gitlari, yillar silsilasida toblangan chuqur hayotiy tajribasi yoshlarimizning o'z yo'lini to'g'ri tanlay olishida asrlar davomida mayoq vazifasini o'tab kelmoqda. Afsuski, hozirgi paytda oilada, farzand tarbiyasida milliy va umuminsoniy qadriyatlarni shakllantirish bilan bog'liq ko'plab qiyinchiliklar, muammolar yuzaga kelmoqda. Aksariyat oilalarda bugungi kunda oila a'zolarining bir-biridan tobora uzoqlashishi va begonalashuvining guvohi bo'lamiz. Zamonaviy oila qiyofasi – har bir oila a'zosi televizor oldida soatlab band bo'lib qolayotgan yoki qo'lida uyali aloqa vositasi bilan o'z hududiga berkinib olishi, o'zaro sovuq munosabatlar, turli avlod vakillarining go'yo bir-birini tushunmayotgani singari tasvirlarda namoyon bo'lmoqda. Ba'zi oilalarda ota-ona ertalabdan kechgacha ro'zg'or tashvishida jamiyatning turli jabhalarida ish bilan band bo'ladi, ayrimlari maqsadsiz ko'chako'yda yuradi va uyda bo'lgan vaqtlarida ham o'z ishlari bilan ovora bo'lib farzandlariga deyarli vaqt ajrata olmaydi. Tashqi ko'rinishdan agar “oilalar” deb atash mumkin bo'lsa, bu dargohda oilalar ahlini shunchaki bir boshpana bog'lab turadi, xolos. Deyarli bir-birini tushunmaydigan, samimiy suhbatlar olib borish o'rnini sovuqqina

ijtimoiy, zaruriy savol-javoblar bilan yakun topuvchi dialoglar egallamoqda. To'g'ri, biz axborot texnologiyalari asrida yashayapmiz. Shuni unutmasligimiz lozimki, oiladagi bu kabi sovuq munosabatlar farzandlarimizni qo'sh-qo'llab yot oqimlar-u, begona madaniyatlar ta'siriga tushib qolishlariga turtki bo'ladi.

Xulosa qilib aytganda, oilalarda sog'lom ma'naviy, axloqiy muhit hukmron ekan – jamiyat mustahkam bo'ladi, mustahkam jamiyatda esa tinchlik, farovonlik, osoyishtalik va to'kinlikning barqarorligi ta'minlanadi. Jamiyatimizning osoyishtaligi va barqaror rivojlanishiga munosib hissa qo'shish esa har bir vatandoshimizning vazifasidir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «Maktabgacha ta'lim tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi 2017-yil 9-sentabrdagi PQ-3261-son qarori.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016-yil 29-dekabrdagi “2017-2021 yillarda maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi 2707-qarori.
3. Mirziyoyev Sh. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash - yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. //O'zbekiston ovozi, 2016 yil, 8-dekabr.
4. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat –yengilmas kuch. – T.: “Ma'naviyat”, 2008. – 176 b.
5. Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim atamalarining izohli lug'ati / tuzuvchilar: O.Musurmonova (va boshq.) – T.: Bekinmachoq-Plyus, 2011.- 260 b.